

**TÜRK MEDENİ KANUNU KAPSAMINDA MİRASIN REDDİ MÜESSESESİ
HAKKINDA
-HUKUK BÜLTENİ-**

BÜLTEN TARİHİ: 02/04/2020

Türk Hukukunda miras ilke olarak miras bırakanın ölümü ile kendiliğinden ve bütün olarak kazanılır. Mirasçının mirası edinmesi için kabul yönünde bir irade beyanında bulunması gerekmez. Bununla birlikte 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nda (“TMK”) düzenlenen mirasın reddi müessesesi ile mirasın kendiliğinden kazanılmasını bertaraf etmek mümkündür. TMK m. 605/1 doğrultusunda herhangi bir irade beyanı ve talebi olmadan miras edinen yasal ve atanmış mirasçılar mirası reddedebilirler. Miras tıpkı bütün olarak kazanıldığı gibi, reddi de bütününe kapsayacak şekilde hüküm ifade edecektir. Yani miras bırakanın yalnızca borçlarını reddetme imkanı yoktur. Bu hukuk bülteninde TMK kapsamında mirasın reddi müessesesinde yer alan seçenekler karşılaştırmalı olarak ele alınmaya çalışılacaktır.

1) KAVRAMLAR

Mirasın reddi mirasın kendiliğinden kazanılmasını ve aynı zamanda ret bozucu koşuluna bağlı geçici mirasçılık konumunu miras bırakanın ölümü anına kadar geçmişe etkili biçimde ortadan kaldıran bir hukuksal işlemdir¹. Mirasın reddi, mirasın gerçek reddi ve hükmen reddi olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Mirasın gerçek reddi yasal süresi içinde mirasçıların mirası kabul etmeme yönündeki irade beyanlarını sulh hukuk mahkemesine bildirmelerinden ibarettir. Mirasın gerçek reddi herhangi bir nedenle yapılabilir, bu nedenler mirasçı ile miras bırakan arasındaki özel sebepler olabileceği gibi terekenin borca batık olması halinde süresi içinde gerçek ret yoluna başvurmakta da hukuki bir engel yoktur.

Mirasın hükmen reddi esasen bir karine olarak düzenlenmiştir. TMK m. 605/2 gereği, ölümü tarihinde miras bırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılacaktır. Tespit talebi, miras bırakanın borca batık olması yani malvarlığında pasiflerin aktiflerden çok olması nedeniyle yapılabilecektir.

¹ Rona Serozan, B. İlkay Engin, **Miras Hukuku**, 4. Bs. , Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014, s. 565.

2) AÇILACAK DAVALARDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURALACAK HUSUSLAR

A) Hak Düşürücü Süre

Mirasın gerçek reddinde süre TMK m. 606/1’de üç ay olarak öngörülmüştür. Buradaki süre hak düşürücü süre olup; üç ayın dolmasıyla birlikte mirasçı artık edindiği mirası reddedemeyecektir. TMK m. 606/2’de ise 3 aylık sürenin ne zaman işlemeye başlayacağı düzenlenmiştir. Buna göre bu süre, yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe miras bırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için ise miras bırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Ancak bu düzenlemenin istisnası olarak sulh hakimi TMK m. 615 kapsamında önemli sebeplerin varlığı halinde yasal ve atanmış mirasçılara tanınmış olan ret süresini uzatabilecek veya yeni bir süre tanıyabilecektir.

Mirasın hükmen reddinde ise; üç aylık hak düşürücü süre uygulanmayacaktır. Zira bir mirasçının kendisine miras bırakanın sadece borçları kalmış olması halinde salt mirası ret süresini kaçırdığı için bu borçları yüklenmesi hakkaniyete aykırı düşecektir. Kanun koyucu da bu doğrultuda, miras bırakanın terekesinin borca batık olması halinde mirasçılar mirası kabul yönünde bir davranışta bulunmadıkça herhangi bir süre sınırlaması olmadan mirasın hükmen reddi davası açılmasına imkan tanımıştır.

B) Husumet

Mirasın gerçek reddi davası hasımsız olarak açılırken; mirasın hükmen reddinin tespiti davası tereke alacaklılarına husumet yöneltilerek görülür.

C) Görev ve Yetki

Mirasın gerçek reddinde kesin yetki hali düzenlenmiş olup; yetkili mahkeme miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir ve görevli mahkeme de sulh hukuk mahkemesidir. Bu düzenlemelerden farklı olarak, mirasın hükmen reddinin tespiti davasında yetkili mahkeme genel yetki kuralına göre belirlenecek olup davalının veya davalılardan birinin yerleşim yeri

mahkemesidir ve görevli mahkeme ise dava değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir².

D) Özel Vekaletname

Her iki davanın da vekil aracılığıyla açılabilmesi için Türk Medeni Kanununun Velayet Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü m. 39/2 gereğince mirasın reddi yetkisini içeren özel vekaletname sunulması zorunludur. Vekaletnamede mirasın reddini içeren özel yetki bulunmadığında davacı vekiline özel yetkiyi içeren vekaletname sunması için süre verilmesi ve bu eksikliğin tamamlattırılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekmektedir³.

E) Mahkemece Yapılacak Değerlendirme

Mirasın gerçek reddinde; mahkeme yalnızca talebin süresinde olup olmadığını ve mirası reddedenin mirasçılık sıfatının bulunup bulunmadığını tespit edecektir. Süresinde başvuru ve usulüne uygun bir talep bulunduğu takdirde TMK m. 609/4 gereğince mirasçının mirası kayıtsız ve şartsız reddettiğine ilişkin beyanı mirasın açıldığı yer sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılacaktır.

Mirasın hükmen reddinde ise; mahkemece terekenin borca batık olup olmadığı objektif olarak tespit edilmelidir. Bu kapsamda, miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla mal varlığı bulunup bulunmadığı trafik tescil müdürlüğü, vergi daireleri, belediyeler, tapu müdürlüğü vb. kurum ve kuruluşlardan sorulmalı, bankalardan hesap bilgileri istenmeli ve kolluk marifetiyle de miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla ekonomik ve sosyal durumu araştırılmalıdır. Terekenin pasifinin aktiften fazla olduğunun tespiti ile miras reddedilmiş olacaktır.

F) Menfaat Çatışması

Mirasın reddi müessesesine başvuru için mirasçının tam fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Eğer mirasçı tam fiil ehliyetine sahip değilse, onun yerine yasal temsilcisi devreye girer; yerine göre, ya doğrudan doğruya hak sahibinin adına hareket eder ya da hak

² Yargıtay 14. H.D. , E. 2016/11514, K. 2019/4967, T. 30.5.2019 (Çevrimiçi, Kazancı, Erişim Tarihi: 01.04.2020).

³ Yargıtay 14. H.D. , E. 2016/11766, K. 2019/5229, T. 16.9.2019 (Çevrimiçi, Kazancı, Erişim Tarihi: 01.04.2020).

sahibinin ret işlemine olur verir⁴. TMK m. 463/1 b. 5 gereği bu durumda vesayet makamının izninden sonra denetim makamından da izin alınmalıdır.

TMK m. 426/1 b. 2’de bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaatinin çatışması hali kayyımlığı gerektirir hallerden sayılmıştır. Mirasın reddinde de menfaat çatışması olasıdır. Böyle bir durum söz konusu olduğunda vesayet makamının ilgisinin isteği üzerine veya re’sen temsil kayyımı ataması gerekmektedir. Mahkemece, mirasın reddinde vasinin hukuki yararı ile kısıtlının hukuki yararı çatıştığında, kısıtlıya kayyım tayin ettirilmeli ve husumet kayyımına yöneltilmelidir⁵.

SONUÇ

Mirasın reddi müessesesi mirasın gerçek reddi ve hükmen reddi olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Mirasın bütün olarak ve kendiliğinden kazanılması gibi temel konularda bu iki müessese aynı ilkelere tabii iken; başvuruya ilişkin usul ve şartlar farklıdır. Bu nedenle; öncelikle somut olaya göre hangi müessesenin uygulanabilir olduğu tespit edilmelidir. Bu tespitten sonra ise davaya ilişkin süre, görevli ve yetkili mahkeme gibi unsurlar dikkatlice değerlendirilmeli ve sonrasında dava açılmalıdır. Aksi halde dava, işin esasına girilmeden yani davacının haklılığı hakkında bir değerlendirme yapılmaksızın usulden reddedilecektir.

a t t o r n e y p a r t n e r s h i p

Saygılarımızla

Forensis Hukuk Bürosu

Not: Bültenimizde yer verilen açıklamalar, ilgili mevzuat çerçevesinde konuyu genel hatlarıyla ele alır tarzda hazırlanmıştır. Size özel detaylı bilgi için bir hukuk bürosuyla bağlantıya geçmenizi tavsiye ederiz.

⁴ Serozan, Engin, a.g.e. , s. 568.

⁵ Yargıtay 14. H.D. , E. 2016/11723, K. 2019/5889, T. 26.09.2019 (Çevrimiçi, Kazancı, Erişim Tarihi: 01.04.2020).